

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33669
Nom	Didàctica dels jocs i les activitats esportives
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1305 - Grau de Mestre/a en Educació Primària	Facultat de Magisteri	4	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1305 - Grau de Mestre/a en Educació Primària	17 - Especialista en educació física	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
MARTOS GARCIA, DANIEL	95 - Didàctica de l'Educació Física, Artística i Música
MOYA MATA, IRENE	95 - Didàctica de l'Educació Física, Artística i Música

RESUM

La matèria Didàctica dels jocs i de les activitats esportives és una de les cinc que conformen la menció d'Educació Física del títol de Grau de Mestre/a de Primària, i que oferta la Universitat de València. L'esmentada assignatura consta de 6 crèdits docents i s'imparteix en el primer quadrimestre del quart curs. L'assignatura, com anuncia el títol de la mateixa, i en coherència amb l'orientació dels estudis on s'integra, manté un enfocament eminentment didàctic i tracta, en essència, de mostrar recursos i estratègies per articular propostes d'ensenyament i aprenentatge dels jocs i els esports, per tal que l'alumnat els conega, els practique i, en certa manera, els domine. Tot i això, estarà present a les sessions la preocupació pedagògica que atenga a les raons i finalitats d'aquests continguts. El present document, doncs, pretén ser una guia útil per a l'organització d'esta matèria.

Dintre del panorama lúdic, per una banda, els jocs estan indubtablement associats a la diversió, la flexibilitat i l'adaptació educativa de les normes, pel que la seua importància en l'etapa de Primària és fonamental. En aquest bloc, es tractaran diverses orientacions de jocs, tant els tradicionals i populars, com els modificats. En especial, es farà un incís en el joc valencià per excel·lència, la pilota valenciana, i que contempla també molts trets esportius. La pilota valenciana escenifica a la perfecció una activitat amb fort caire educatiu i representa una activitat tant motriu com cultural i social.

Per l'altra banda, tenim els esports tradicionals i els alternatius; tots ells tindran cabuda a l'assignatura amb les modificacions corresponents per adaptar-los a les necessitats de l'etapa de Primària. En general, els esports seran tractats des dels elements tàctics comuns, l'aprenentatge comprensiu i amb una forta consideració dels valors i l'educació.

Des del punt de vista organitzatiu i metodològic, l'assignatura combinarà les sessions impartides pel professor i aquelles dissenyades i dirigides per l'alumnat, tant a les instal·lacions del centre com en altres indrets prèviament establerts. A més, es primarà l'ús d'estratègies metodològiques actives, com la resolució de problemes o l'aprenentatge cooperatiu. L'avaluació combinarà processos participatius, com ara l'autoavaluació o l'avaluació per parells, i processos d'avaluació formativa.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

No hi ha requisits previs

COMPETÈNCIES

1305 - Grau de Mestre/a en Educació Primària

- Expressar-se oralment i per escrit de forma correcta i adequada en les llengües oficials de la comunitat autònoma.
- Utilitzar amb solvència les tecnologies de la informació i de la comunicació com a eines de treball habituals.
- Analitzar i incorporar de forma crítica les qüestions més rellevants de la societat actual que afecten l'educació familiar i escolar: impacte social i educatiu dels llenguatges audiovisuals i de les pantalles; canvis en les relacions de gènere i intergeneracionals, multiculturals i interculturals; discriminació i inclusió social i desenvolupament sostenible; i també promoure accions educatives orientades a la preparació d'una ciutadania activa i democràtica, compromesa amb la igualtat, especialment entre homes i dones.

- Promoure el treball cooperatiu i el treball i esforç individual.
- Assumir que l'exercici de la funció docent ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.
- Conèixer els processos d'interacció i comunicació a l'aula.
- Reconèixer la identitat de cada etapa i les seues característiques cognitives, psicomotores, comunicatives, socials i afectives.
- Dissenyar, planificar i avaluar l'activitat docent i l'aprenentatge a l'aula en contextos multiculturals i de coeducació.
- Saber treballar en equip amb altres professionals de dins i fora del centre en l'atenció a cada estudiant, així com en la planificació de les seqüències d'aprenentatge i en l'organització de les situacions de treball a l'aula i en l'espai de joc.
- Conèixer i aplicar metodologies i tècniques bàsiques d'investigació educativa i ser capaç de dissenyar projectes d'innovació identificant indicadors d'avaluació.
- Comprendre que l'observació sistemàtica és un instrument bàsic per a poder reflexionar sobre la pràctica i la realitat, així com contribuir a la innovació i a la millora en educació.
- Identificar i planificar la resolució de situacions educatives que afecten estudiants amb diferents capacitats i diferents ritmes d'aprenentatge, així com adquirir recursos per a afavorir la seua integració.
- Conèixer els fonaments teòrics i pràctics del moviment humà i les activitats físiques.
- Comprendre el moviment humà i les activitats fisicoesportives com a fenomen sociocultural.
- Dissenyar, desenvolupar i avaluar el currículum.
- Conèixer el currículum oficial d'educació física en l'educació primària.
- Dissenyar i desenvolupar situacions d'ensenyament/aprenentatge en contextos de diversitat propis de l'educació física, amb una atenció especial a les diferències de gènere.
- Adquirir recursos per fomentar la participació en activitats fisicoesportives al llarg de la vida.
- Valorar i saber treballar de forma cooperativa com a condició per a la millora de l'activitat professional.
- Aprendre estratègies per a fomentar el desenvolupament professional del docent i el seu aprenentatge al llarg de la vida.
- Adoptar actitud autocrítica davant els processos d'ensenyament i aprenentatge, i valorar de manera reflexiva les experiències viscudes.
- Assumir la dimensió deontològica pròpia d'un professional de l'educació física i incorporar els principis ètics que orienten la seua intervenció docent.
- Conèixer i utilitzar estratègies i tècniques de recerca d'informació com a eina per al desenvolupament professional, així com les TIC en l'educació física i en la promoció de la pràctica d'activitat física.

- Adquirir coneixements introductoris a la investigació.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

- Coneix la definició del joc i de l'esport, les seues implicacions, les diferències i les connotacions educatives.
- Coneix de forma teòrica i pràctica les famílies de jocs i la seua evolució, atenent als trets històrics i a les característiques definitòries i de classificació.
- Domina les habilitats bàsiques i específiques de les modalitats principals de la pilota valenciana, tant de les tècniques com de les tàctiques i de protecció de les mans.
- Fa ús i adapta les modalitats de pilota valenciana al context educatiu de Primària.
- Domina els recursos metodològics essencials per a l'ensenyament significatiu dels jocs i dels esports.
- És conscient de la importància del tractament adient dels continguts de la matèria per al desenvolupament físic integral de l'alumnat de Primària.
- Coneix i es familiaritza amb l'ús de jocs esportius com a contingut educatiu, tant d'aquelles disciplines més conegudes com de les noves propostes esportives. Disseny de propostes didàctiques variades en torn al joc i l'esport.
- Col·labora amb l'organització de la matèria i la seua metodologia, fonamentalment l'estratègia d'avaluació.
- Mostra un esperit crític manifest, tant amb els continguts de l'assignatura, com amb la forma de presentar-los, la seua adequació educativa o el procés de la matèria en si.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Conceptes inicials

- 1.1.- Joc i Esport. Característiques i evolució històrica.
- 1.2.- Caracterització i taxonomies dels jocs i els esports.

2. El joc

- 2.1. Jocs de diversa índole: descalfament, de familiarització, de condició física, etc.
- 2.2. Els jocs populars, tradicionals i autòctons.
- 2.3. La Pilota Valenciana.
 - 2.3.1. La història, les modalitats, els valors, les instal·lacions i els materials.
 - 2.3.2. Justificació educativa i curricular.
 - 2.3.3. La pràctica de les modalitats més accessibles de la pilota valenciana: Adaptacions i dificultats.
- 2.4. L'ensenyament i aprenentatge dels jocs mitjançant diverses propostes educatives: aprenentatge cooperatiu, jocs alternatius i jocs modificats, entre altres.

2.5. Els jocs des dels valors educatius com la inclusió o la coeducació, i els contravalors.

3. Els Esports: fonamentació i bases teòriques i pràctiques

- 3.1. Definició i conceptualització de l'esport com a construcció social, cultural i educatiu.
- 3.2. Didàctica de l'ensenyament i aprenentatge dels esports: Anàlisi del currículum a l'etapa d'Educació Primària.
- 3.3. Paradigmes i models d'esport curricular i educatiu.
- 3.4. Classificació dels esports i la seua aplicació a l'ensenyament primari.
- 3.5. Principis i procediments d'intervenció didàctica en l'ensenyament de l'esport escolar: Propostes pràctiques d'ensenyament-aprenentatge de les activitats esportives i jocs esportius.
- 3.6. Les noves corrents esportives en l'escola.
- 3.7. Dona i esport.

4. Avaluació dels jocs i de les activitats esportives

- 4.1. L'avaluació educativa a la Primària. Conceptes i discussió.
- 4.2. Estratègies d'avaluació i eines diverses.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teòricopràctiques	60,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	10,00	0
Elaboració de treballs en grup	20,00	0
Lectures de material complementari	10,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	20,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	30,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

L'apartat de metodologia recull de forma bàsica la descripció de com es faran les coses, com es desenvoluparan les distintes sessions, per tal d'assolir els objectius marcats treballant els continguts determinats. De forma genèrica, la metodologia usada es basarà en els principis del paradigma constructivista i les seues conseqüències a l'educació. Això focalitza l'atenció en la construcció que fa cada persona del seu aprenentatge i basa l'acte educatiu en el diàleg professorat-alumnat i la participació d'ambdós en el disseny i desenvolupament de la matèria.

Al llarg del curs es combinaran les sessions teòriques amb les pràctiques, encara que predominaran les segones i la mescla d'ambdós. Aquest tipus de sessions podran ser:

- Les impartides pel professorat.
- Les impartides pel propi alumnat.
- Una combinació de les dos anteriors.

En el cas de les pràctiques impartides pel professorat (al principi de l'assignatura), aquestes es desenvoluparan en diversos indrets:

- La canxa poliesportiva de la Facultat. Aula d'Educació Física (Campus de Tarongers).
- El trinquet 'El Genovés' de la Universitat Politècnica de València.

En el cas de les pràctiques impartides per l'alumnat, aquestes es desenvoluparan tant a la universitat com a centres educatius de l'etapa de Primària.

Les pràctiques tindran l'objectiu principal de treballar els continguts procedimentals i actitudinals esmentats a l'apartat corresponent, i que podríem resumir: -Introducció als trets bàsics dels jocs i la seua diferenciació amb l'esport, l'evolució dels dos conceptes i la pràctica de les principals modalitats del joc de Pilota: el Raspall, les Llargues, el Frontó Valencià, la Galotxa i l'Escala i Corda, a més d'alguns jocs populars valencians. Entre estos trets podem citar, els gestos fonamentals, els desplaçaments, la relació amb la pilota (fonamentada sobretot en una coordinació òculo-manual precisa), la lògica dels jocs (escenificada per una tàctica pròpia i característica de cada modalitat) i les proteccions. A més, resulta fonamental mostrar opcions que permetisquen a l'alumnat crear estratègies per a l'ensenyament de la Pilota Valenciana i la resta d'activitats als centres educatius.

En les unitats de programació i temes dedicades als esports, les sessions seran teòric-pràctiques. Es recolzaran en una fonamentació conceptual i posteriorment es buscarà l'aplicació didàctica i contextualitzada d'aquests fonaments; per a això ens recolzarem en les aportacions individuals i treballs en equip.

Sobre els estils d'ensenyament, es prioritzarà l'ús del descobriment guiat i la resolució de problemes per part de l'alumnat, a més d'introduir el concepte i ús dels models pedagògics. La forma d'organització de la classe versarà majoritàriament en l'organització en gran grup o grups de nivell quan així siga adient. Així, les activitats seran preferentment grupals, mentre que en els casos en què es requereisca el treball d'una tècnica específica, la ràtio s'anirà reduint adientment. En molts casos, es primarà l'ús de tasques semidefinides o, inclús, no definides. Finalment, incidir en el fet que, en algunes sessions, s'optarà per treballar des de la vessant de l'aprenentatge cooperatiu com una forma de desenvolupament de la responsabilitat individual i l'actitud grupal.

Sobretot el joc de Pilota Valenciana passa per ser un joc molt tècnic, pel poc tamany de la pilota i per les limitacions reglamentàries (corda, dau...). Per això, s'introduiran les modificacions adients per tal de reduir les exigències tècniques i primar les tàctiques, per tal de fer més atractiva i accessible la pràctica del joc. La introducció a la Pilota Valenciana es farà primant el seu caràcter lúdic, de forma que l'aprenentatge no es veja mediatitzat per la dificultat tècnica, sinó reforçat pel gust i el plaer de la pràctica amb èxit i per l'incidència en l'àmbit més cognitiu de la persona.

El paradigma constructivista, predominant a l'actualitat i assumit a les lleis educatives actuals, recomana el tractament de l'alumnat com una persona única, pensant i que construeix el coneixement de forma activa. De totes maneres, en la mesura del possible, l'assignatura caminarà cap a un enfocament dialògic, més coherent amb els canvis promoguts pel procés de Bolonya. Com a pilar bàsic de l'ensenyament trobem la significativitat, és a dir, que el que ensenyem tinga algun significat per a la persona que aprén. En aquest sentit, el currículum de l'assignatura es planteja en aquesta direcció, tractant que l'alumnat li trobe als jocs i esports autòctons un significat clar: són vàlids i plens de qualitats per ésser ensenyats als centres educatius i escoles municipals. Amb aquesta finalitat, es tenen en compte tres aspectes bàsics per a fer que l'assignatura agrade i eduque:

- Un component d'originalitat.
- Un component de forta participació.
- Un component lúdic.

AVALUACIÓ

Amb l'avaluació es pretén averiguar si l'alumne/a ha assolit els objectius i competències plantejats per a l'assignatura. De totes maneres, hem de fugir de les concepcions més estanques de l'avaluació, assimilada a la qualificació, i donar-li un sentit educatiu a aquest procés. A l'assignatura es proposa una estratègia d'avaluació on l'alumnat adquireix cert protagonisme en el moment de triar la fórmula d'avaluació o a l'haver d'autoavaluar-se. Aquestes estratègies pretenen augmentar les decisions de l'alumnat i, consegüentment, la seua responsabilitat. En aquesta avaluació es combinaran els elements més purament objectius i aquells més subjectius. A més, hi ha elements obligatoris d'avaluació i altres de voluntaris a triar pels i les alumnes. Bàsicament, l'avaluació té les següents característiques:

Requisits mínims

-Participació com a mínim en un 80% de les sessions pràctiques. Aquestes solament es podran justificar per causes de força major.

Activitats d'avaluació continua

-L'alumnat haurà de desenvolupar aquelles activitats previstes a l'avaluació continua i que suposen un 100% de la qualificació de l'assignatura. En general, s'estableixen activitats obligatòries, com els treballs en grup i individuals per a elaborar i exposar una proposta didàctica envers els continguts de l'assignatura, i d'altres voluntaris a triar per cada persona (observació de partides i partits, elaboració d'UDD, exposicions individuals o grupals, avaluació dels treballs de la resta d'alumnat, o d'altres que s'establisquen). Aquestes activitats no són recuperables amb una prova final.

Criteris generals d'avaluació

- En els treballs teòrics o teòric-pràctics presentats es valorarà, entre altres aspectes: la coherència, la rellevància, les aportacions personals i de grup, la capacitat reflexiva i crítica, les innovacions i l'adequació de les fonts bibliogràfiques consultades.
- En les exposicions es valorarà, entre altres aspectes: la coherència, la rellevància, l'organització, la facilitat de comunicació, l'adequació, l'originalitat, els recursos didàctics i tecnològics utilitzats.
- També es tindrà en compte, en l'avaluació, el nivell de participació i implicació individual i en grup, dels i les estudiants, tant dintre de l'aula com en les activitats i tasques que es realitzen fora d'ella.

Avaluació no continua

-Quan una persona no seguisca l'avaluació continua, bàsicament perquè no acudix a classe i/o no desenvolupa els treballs en grup i l'individual (que suposa exposició), podrà avaluar-se mitjançant la prova final. Aquesta constarà de dos elements principals:

- Un examen sense apunts, amb 20 preguntes tipus test i dues preguntes de desenvolupament, sobre tots els continguts desenvolupats a classe. Aquesta prova tindrà un valor de 6 punts.
- L'entrega i defensa d'un treball individual. Aquest treball serà idèntic al que s'explica a l'apartat corresponent de l'avaluació continua, sols que la defensa del mateix serà oral davant el professor. Així, el document escrit mantindrà les característiques ja indicades, mentre que a la part oral l'alumne o l'alumna exposarà el seu treball (10 minuts com a màxim i usant suport digital) i respondrà les preguntes del professor. Aquesta part té un valor de 4 punts i, a més dels criteris d'avaluació del treball escrit, la persona que es presente haurà de demostrar capacitat de comunicació i síntesi així com habilitat per a argumentar i debatre amb el professor.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Castejón, F.J. (2010). (coord.) Deporte y enseñanza comprensiva. Sevilla: Wanceulen.
- Conca Pavia, M. et. al. (2003). La pilota valenciana. Unitat didàctica. València: Generalitat Valenciana.
- Decret 108/2014 de la Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana. DOGV 7311
- Devís, J. i Peiró, C. (1997) (2a edició). Nuevas perspectivas curriculares en Educación física: la salud y los juegos modificados. Barcelona: Inde
- Llopis i Bauset, F. (1999). El Joc de Pilota Valenciana. València: Carena
- Martos, D. i Torrent, G. (2011). Pilota valenciana. Propostes didàctiques per ensenyar i aprendre el nostre joc. Paiporta: Denes Editorial.
- Ruiz Pérez, Luis M. (1994). Desarrollo motor y actividades físicas. Gymnos: Madrid

- Usabiaga, O. i altres autors. (2007): El proceso de enseñanza-aprendizaje de pelota a mano. Diputación Foral de Gipuzkoa
- Agulló, R. i Agulló, V. (2009). El joc de pilota a través de la premsa valenciana 1790-1909. Valencia: Diputació de Valencia y Federació de Pilota Valenciana.
- Cerdà, P. i Mascarell, P. (2009). La revolució Va de Bo. València: PUV.
- González, O. (2005). La pelota vasca. Un ritual, una estètica. Bilbao: Muelle de Uriarte.
- Martos, D. i Usabiaga, O. (2014). Los juegos directos de pelota vascos y valencianos y el proceso de conversión en deportes: una aproximación cualitativa. Revista de historia del deporte, 7(2):1-32.
- Millo, L. (1976). El trinquet. València: Prometeo.
- Millo, L. (1982). El joc de pilota. València: Quaderns 3 i 4.
- Parlebas, P. (2001). Juegos, deporte y sociedad. Léxico de praxiología motriz. Barcelona: Paidotribo.
- Barrionuevo Vallejo, S. (2019). La enseñanza comprensiva de los deportes alternativos a través del aprendizaje cooperativo. Sevilla: Wanceulen.
- García López, L. M., & Gutiérrez Díaz del Campo, D. (2017). Aprendiendo a enseñar deporte: modelos de enseñanza comprensiva y educación deportiva. Barcelona: INDE.
- Navarro Ardoy, D., Collado Martínez, J. Á., & Pellicer Royo, I. (2020). Modelos pedagógicos en Educación Física. s.l.: Autor Editor.

Complementàries

- Camerino, O. (2000). Deporte recreativo. INDE, BARCELONA.
- García, J. (2000). Deportes de equipo. INDE, BARCELONA
- Devís, J. (1996). Educación física, deporte y currículum: investigación y desarrollo curricular. Madrid: Visor.
- Graça, A. (1997). La enseñanza de los juegos deportivos. Barcelona, Paidotribo
- Griffin, L., Butler, J. (Ed.) (2005). Teaching games for understanding. Theory, research and practice. Champaign, IL: Human Kinetics
- Lavega Burgués, P. et. al.(1999). 1000 juegos y deportes populares y tradicionales. La tradición jugada. Barcelona: Paidotribo.
- Arribas Cubero, H., & Fernández Atienzar, D. (2015). Deporte adaptado y escuela inclusiva. Barcelona: Graó.
- Blázquez Sánchez, D. (coord.). (2016). Métodos de enseñanza en educación física: Enfoques innovadores para la enseñanza de competencias. Barcelona: INDE.
- Boronat, D. (2021). No las llames chicas, llámalas futbolistas: Del maltrato al reconocimiento: la lucha por la igualdad en el fútbol. Cúpula.
- Collado Martínez, J. A. (2018). Neurociencia, deporte y educación. Sevilla: Wanceulen.
- Fernández-Río, J., & Velázquez Callado, C. (2005). Desafíos físicos cooperativos. Sevilla: Wanceulen.
- Fraile Aranda, A.; López Pastor, V. M.; Ruiz Omeñaca, J. V. y Velázquez Callado, C. (2008) (Coords.). La resolución de conflictos en y a través de la educación física. Barcelona: Graó.
- López González, M.J. (2017). Mujer, discriminación y deporte. Reus.

- Pérez Pueyo, A. y López Pastor, V.M. (2017) (Coord.). Buenas prácticas docentes. Evaluación formativa y compartida en educación: experiencias de éxito en todas las etapas educativas. León: Servicio de Publicaciones Universidad de León.
- Prada, F. (2000). Ideas prácticas para la enseñanza de la Educación Física. Zaragoza, Ágonos.
- Launder, A (2001). Play Practice. The Games Approach to Teaching and Coaching Sports. Illinois: Human Kinetics.
- Mitchell, S, A., Oslin, J,L. & Griffin, L.L. (2006) Teaching Sports Concepts and Skills. A tactical games approach. Human Kinetics, Champaign, IL.
- Oslin, J. & Mitchell, S. (2006) Game centred approaches to teaching physical education. In Kirk, D, Macdonald, D. and OSullivan, M. (Eds), Handbook of Physical Education. London: Sage Publications.